

15 let a hledání viníků

17.března 2004 Martin Štěpánek

V listopadu 1989 se u nás ledy pohnuly a tehdejší Československo se jako jeden z posledních satelitů sovětského hegemonistického totalitarismu vydalo na cestu demokracie. Náš „Samet“ byl celým světem obdivován jako inteligentní, nenásilný, racionální proces. Období, kterým jsme procházeli, bylo plné nadšení i zmatků. Po listopadu jsme volili euforicky jediné – „demokracii“, „svobodu“ proti „totalitě“, ale nevěděli jsem přesně „co“. Bylo to přirozené. Pojmy jako svoboda a demokracie pro nás představovaly nepoznané. Po získání svobody a demokracie málo kdo z nás tušil, že tyto zbraně, kterými svobodný svět za hranicí Varšavského paktu disponuje, jsou nástroje, se kterými je nutno naučit se zacházet nebo se obrátit proti jejich vlastníkům.

Období vyvrcholilo rozdělením Československé republiky. Dnes odsuzovaný a vyčítaný krok, za kterým, podle dnešní interpretace, stáli Václav Klaus a Vladimír Mečiar, byl ve své době světem považován za nejelegantnější racionální řešení národnostní otázky. Tyto komentáře se objevily především v kulturních zemích jako Belgie, Velká Británie a Kanada, které s podobným problémem dodnes násilně a pro svět nebezpečně zápolí. U nás se naopak začala stále častěji objevovat teorie o Klausově zradě. Přitom se ukázalo, že soužití Čechů a Slováků v otevřeném evropském partnerství může být daleko kvalitnější než ve společném státě. Tyto národy se oprostily od závisti, vzájemného vyčítání a rozdílů kulturních, společenských a historických. Proč se na tato fakta dnes zapomíná? Listopad 89 je dnes hodnocen jako konflikt mezi „Vítězstvím lásky a pravdy nad lží a nenávistí“ a „Kupónovou tunelou – privatizací“, která naší vlast ožebračila. Listopad, v mnoha podáních, rozdělil nejen Československo, nýbrž i společnost na „humanisty a zloděje“. Kdo toto dělení a soud vyslovil je dnes více než jasné. Při dnešní politické frustraci zapomínáme, že pokroky, kterých země tehdy dosahovala, byly patrné takřka na každém kroku a den ode dne.

Česká národní závist a nesoudržnost se začaly dostávat do konfliktu s iniciativou úspěšných a těch, kteří se báli, že dynamika úspěchu, nezávislosti a sebevědomí je může připravit o mocenské pozice. Od listopadu doutnající konflikt, který přerostl v požár, Havel-Klaus, toho byl jasným příkladem. S následky bojujeme dodnes. Výsledkem je dnes Klausovo vítězství a zahořklost těch, kteří si je nedokáží připustit a občanskopolitický rozkol prohlubují. Polarizace společnosti, která nedokáže táhnout za jeden provaz, nakonec způsobily totální roztržštění politické scény a neschopnost kompromisu v zájmu státu a národa. Do politiky vstoupil klukovský výraz „S někým nikdy!“, byť by šlo o demokratického partnera. Dnes osudová nedůvěra občanstva v politiku a její reprezentanty se stala důsledkem politického amatérismu a nepředvídatosti. Současné vládní koalici tvořené pravolevicí a levopравicí, která vznikla na principu naprosto nesmyslného ideologického boje, který měl být v listopadu 89 zapomenut, se podařilo společnost podnikatelsky, ekonomicky, občansky a vlastenecky demotivovat do té míry, že je pro mnohé výhodnější ze státu týť a především pochybovat o smyslu listopadových změn a navíc za nimi hledat ještě i spiknutí. K nápravě tohoto stavu nás naše členství v EU určitě nepřivede. Naopak, lze se obávat, že pod lupou Evropy a eurosrovnávání se problémy a rozkolnictví ještě prohloubí, neboť se znovu začnou hledat viníci.